

men udenlandske forskere pegede på den religiøst symbolske betydning af den arkitektoniske form, og Hugo Johannsen, den ene af heftets forfattere, advokerede i 1989 for at opfatte kirken som et billede på det himmelske Jerusalem. Samtidig peger han på, at plan og opbygning også har forbindelse med borgkapeller og andre herskabskirker. Traditionelt har kirken været kædet sammen med Esbern Snares opførelse af befæstningen Kalundborg, men de stilistiske referencer peger på et tidspunkt efter 1200, dvs. på Esberns datter Ingeborg og svigersøn Peder Strangesen. Som den eneste af Hølbæk amts kirker har Kalundborg fået et omfattende resumé på engelsk. Prisen bør bestemt heller ikke afholde nogen fra at anskaffe dette hefte om en af vores mest særegne og spændende kirker.

Nykøbing kirke er en smuk, stor senromansk teglstenskirke. Dele af korets vægge er dog i kamp, øjensynlig er det ombygget o. 1225 samtidig med opførelsen af skibet, som kan formodes at have erstattet et ældre skib, måske i træ. Muligvis allerede i slutningen af det 14. århundrede blev kirken overhvalvet; skibets bredde betød, at kirken herved blev dobbeltskibet. Nykøbing nævnes ikke i købstadlisten (o. 1240) i Kong Valdemars Jordebog, men kulturlag sandsynliggør byens eksistens o. 1300. Hermed stemmer for så vidt, at kirken blot er en, ganske vist meget flot, landsbykirke. Men dette giver ikke en helt tilfredsstillende forklaring. Sognets afgrænsning (som den kendes senere) er ganske vist ret typisk for et kirkesogn på landet, imidlertid, sognet turde langt fra have en størrelse svarende til kirken. Det forekommer mig følgelig, at kirken rejser et spørgsmål om byens alder eller/og om forholdet mellem Nykøbing og Rørvig, hvis kirke (på mange punkter beslægtet med Nykøbing kirke) formodes bygget o. 1250.

Erik Ulsig

Ingelies Kucharzewski: *Die Gewölbemalereien in der Kirche zu Meldorf/Dithmarschen und ihre Quellen*. Europäische Hochschulschriften. Reihe XXVIII. Kunstgeschichte. Bd. 270. (Peter Lang, 1996). 425 s., 87 Sfr.

Kirken i Meldorf, beliggende i marsken syd for Heide få kilometer nord for Elbens udløb, er et karakteristisk eksempel på bevaringspolitik og -historie i Nordeuropa. I 1800-tallets anden halvdel gennemgik bygningen, i lighed med en række danske kirker, en hårdhændet restaurering. Ved afdækning af hvælvningernes hvidtekalk dukkede middelalderlige kalkmalerier op. Leopold Weinmayer, en historiemaler fra München, fik til opgave at »genfremstille dem i den gamle ånd og form«.

Ved en fornyet restaurering i 1991/92 lykkedes det at fjerne overmalingerne fra 1800-tallet og blottlægge de oprindelige malerier. Med nærværende arbejde af Ingelies Kucharzewski foreligger den første undersøgelse af billedrækkernes motivverden og den lokale tradition, som de er udsprunget af.

Ditmarsken er et af de ældste missionsområder under ærkebispesædet Hamburg, senere Hamburg-Bremen. En intensiveret inddigning af marsken i 1200-tallet medførte et behov for nye kirker i området, der var endeligt udbygget med sognekirker omkring 1330.

Det rige marskland nærrede på det tidspunkt en stærk, selvstændig befolkning af fiskere, bønder og købmænd, som finansierede kirkebyggeriet i den selvstændige bonderepublik, der havde frigjort sig fra det adelige overherredømme og i realiteten var uden for ærkebispens indflydelse. Borgerlige rådskollegier havde afgørende betydning for kirkepolitikken, og et bymæssigt og kirkeligt centrum var Meldorf.

Den billedverden, der udspiller sig på

murene i Meldorfs kirkerum, viser sig da også at adskille sig fra kalkmalerier i det øvrige slesvig-holstenske område ved deres komplicerede komposition, detaljerigdom og store fortælleglæde. Forfatteren peger på forbilleder i samtidens illuminerede manuskripter, især de folkeligt udbredte og elskede helgenlegender, og i den forbindelse på den rolle, som Dominikanerklostret i Meldorf kan have spillet ikke blot som leverandør af kilderne, men også som fortolker. Problemerne ved at udpege entydige forlæg er åbenbar, og undersøgelse

sen kommer vidt omkring i en hanseatisk kulturkreds og fremdrager motiver fra såvel billedsegl som træskærerarbejder. Især synes Lübeck, tidens største kunstcentrum, hjemsted for Mariaværkstedet billedskærere, at udgøre en vigtig påvirkning.

I sin betydelige inddragelse af kilder og baggrundslitteratur og sin brede synsvinkel er bogen et fint eksempel på den nye forskning i middelalderkulturens mangefacetterede og komplicerede billedkunst.

Wivan Munk-Jørgensen

HISTORIEVIDENSKAB

Bernard Eric Jensen, Carsten Tage Nielsen og Torben Weinreich (red.): *Erindringens og glemslens politik*. (Roskilde Universitetsforlag, 1996). 280 s., 175 kr.

De otte artikler, som er indholdet af denne antologi, er den første frugt af Center for humanistisk historieformidling, et SHF-støttet forskningsprojekt omhandlende historieformidlingens kendetegn og vilkår i dagens Danmark. Humanistisk historieformidling må, som det siges i den redaktionelle indledning, anskues fra flere synsvinkler. Overordnet kan antologiens vinkler deles i to, hvor den ene handler om historieformidlingen i samfundet, mens den anden er mere snævert (videnskabs)orienteret. Jeg har ikke kunnet finde nogen indre sammenhæng mellem artiklerne, ej heller et fælles teoretisk referencepunkt, hvorfor de enkelte bidrag fremtræder som frugterne af individuelle forskningsprojekter og -tilgange.

Claus Bryld har skrevet en interessant artikel om kampen om den kollektive erindring med især historien om 2. Ver-

denskrig og de folkelige bevægelser som cases. Bryld opfatter her historien som en kollektiv tradition af mytisk viden, hvis funktion er nationalt integrerende. Mytisk betyder, at der er tale om en fortælling, som i og med den konkrete handlingsgang refererer orienterende til nogle af tilværelsens grundvilkår, og som er inappellabel (s. 21). Hvad der præcist menes med, at den er inappellabel, fremgår ikke. Men under alle omstændigheder betyder det ikke, at historierne ikke har været omstridte. Det gælder både om krigens historie og arbejderbevægelsens historie, at der har været modstridende opfattelser af, hvad den rette tolkning af historien skulle være. Bryld påpeger, hvorledes de involverede parter har været yderst aktive i forsøget på at præge historieformidlingen omkring sig selv og de organisationer, de tilhørte. Til gengæld var stavnsbåndsjubilæet 1988 udtryk for en »larmende konsensus omkring landbruget og dets betydning for det danske samfund«, hvilket dog igen må ses i sammenhæng med den involverede parts egen aktivitet i den forbindelse. Mest interessant er